

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ
ΛΥΚΕΙΩΝ**

ΤΕΤΑΡΤΗ 22 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2021

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΠΤΑ (7)

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Πρόκειται για απόσπασμα από άρθρο δημοσιευμένο το 2021 σε ημερήσια εφημερίδα.

**Η Wikipedia έκλεισε 20 χρόνια παρουσίας
στο Διαδίκτυο**

Δεν υπάρχει ενεργός χρήστης του Διαδικτύου που να μην έχει ανατρέξει κάποια στιγμή σε αυτήν, ενώ σε διαδικτυακές αναζητήσεις τα λήμματά¹ της είναι συνήθως στις πρώτες πέντε θέσεις. Η Wikipedia² πέραν της χρησιμότητάς της έχει δική της ιστορία και φιλοσοφία, διότι εκτός από δημοφιλή διαδικτυακή εγκυκλοπαίδεια έχει προτείνει ένα εναλλακτικό μοντέλο αξιοποίησης του Διαδικτύου με κεντρικό άξονα το δημόσιο ψηφιακό όφελος.

Το όραμα των ιδρυτών της, το 2001, ήταν να δημιουργηθεί μια παγκόσμια εγκυκλοπαίδεια σε όλες τις γλώσσες με ελεύθερη πρόσβαση για κάθε χρήστη. Στόχος δεν ήταν το κέρδος, αλλά το κοινόχρηστο αγαθό. Έτσι, το όλο εγχείρημα βασίζεται στην ενεργοποίηση και αυτοοργάνωση των συντακτών-εθελοντών της. Είκοσι χρόνια μετά το ξεκίνημά της, κάθε λίγα λεπτά ανεβαίνει ένα καινούργιο λήμμα ή διορθώνεται ένα παλαιότερο, ενώ δισεκατομμύρια είναι οι μηνιαίες αναγνώσεις σε πάνω από διακόσιες γλώσσες. Έχει δημιουργηθεί έτσι ένας τεχνολογικός κολοσσός, με την τεχνική του υποδομή να βασίζεται αποκλειστικά σε ανοικτό

¹ Λήμμα: κάθε λέξη που περιλαμβάνεται και σχολιάζεται μέσα σε ένα λεξικό, εγκυκλοπαίδεια.

² Wikipedia: αποδίδεται ως βικιπαίδεια, στα ελληνικά.

λογισμικό. Η διαχείριση της ψηφιακής εγκυκλοπαίδειας γίνεται από το μη κερδοσκοπικό ίδρυμα Wikimedia και στηρίζεται αποκλειστικά σε δωρεές.

Η ανάγκη του ανθρώπου για έναν συστηματοποιημένο και προσβάσιμο σε όλους τρόπο οργάνωσης του «συνόλου» της γνώσης προϋπήρχε της ψηφιακής εποχής. Η λέξη εγκυκλοπαίδεια έχει αρχαιοελληνική προέλευση από τη φράση εγκύκλιος παιδεία³. Η περίφημη Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας φτιάχτηκε από τον Πτολεμαίο τον Α΄ ύστερα από παρότρυνση του Δημητρίου Φαληρέα, μαθητή του Αριστοτέλη, και είχε ως κεντρικό της στόχο την οργάνωση και διάσωση όλης της μέχρι τότε γνώσης του αρχαίου κόσμου. Στο ίδιο πνεύμα, ο Λατίνος Πλίβιος ο πρεσβύτερος τον πρώτο αιώνα μετά Χριστόν συνέγραψε την πρώτη εγκυκλοπαίδεια για τον φυσικό κόσμο (Naturalis Historia).

Πολλούς αιώνες μετά, τον 18ο αιώνα, οι εγκυκλοπαιδιστές ήταν από τα σημαντικότερα ρεύματα του γαλλικού Διαφωτισμού με προεξάρχοντες τους Ντενίς Ντιντερό και Ζαν Λε Ρον ντ' Αλαμπέρτ⁴. Η εγκυκλοπαίδεια Britannica (1768-) θεωρείται η πιο ακαδημαϊκά αξιόπιστη εγκυκλοπαίδεια. Στην Ελλάδα είχαν εκδοθεί τον 20ό αιώνα σημαντικές εγκυκλοπαίδειες (Ήλιος, Πυρσός, Ελευθερουδάκη, Πάπυρος κ.ά.).

Τα λήμματα της Wikipedia θεωρούνται δημόσια ψηφιακά αγαθά του 21ου αιώνα. Δυνητικά κάθε χρήστης μπορεί να προτείνει τη συγγραφή ενός λήμματος ή τη βελτίωση ενός ήδη υπάρχοντος. Περισσότερα από πενήντα πέντε εκατομμύρια άρθρα σε εκατοντάδες γλώσσες έχουν γραφτεί, διορθωθεί και έχουν ελεγχθεί για την ορθότητά τους από χιλιάδες εθελοντές σε όλο τον κόσμο. Μόνο στην αγγλική έχουν γραφτεί πάνω από έξι εκατομμύρια άρθρα, κάτι που σε έντυπη μορφή ξεπερνά τους δύο χιλιάδες οκτακόσιους τόμους. Το ότι η διαδικτυακή εγκυκλοπαίδεια λειτουργεί χωρίς επίσημες επιτροπές κρίσης και αξιολόγησης των λημμάτων και οι εθελοντές χρησιμοποιούν υλικό από τρίτες πηγές που δεν ήταν σε κάποιες περιπτώσεις ακριβείς, είχε δημιουργήσει πολλές επιφυλάξεις για το κύρος και την ποιότητα του περιεχομένου

³ Εγκύκλιος παιδεία: γενική μόρφωση, παιδεία.

⁴ Ντενίς Ντιντερό και Ζαν Λε Ρον ντ' Αλαμπέρτ: Γάλλοι φιλόσοφοι του 18^{ου} αιώνα. Ήταν συγγραφείς της περίφημης Εγκυκλοπαίδειας (1751-1772).

της. Με τα χρόνια, όμως, η εικόνα αυτή έχει αντιστραφεί, με τα λήμματα της διαδικτυακής εγκυκλοπαίδειας να βελτιώνονται σε κύρος και εγκυρότητα. Έρευνες έδειξαν ότι σε κάποιες από τις πιο ώριμες εκδοχές της Wikipedia ο μέσος χρόνος διόρθωσης ενός λάθους (από άλλο συντάκτη της ίδιας κοινότητας) είναι λίγα λεπτά – κάτι αντίστοιχο συμβαίνει και με τα προγράμματα ανοικτού λογισμικού. Έμπειροι συντάκτες έχουν αφιερώσει πολλές ώρες από τη ζωή τους στη βελτίωση της ποιότητας της εγκυκλοπαίδειας με ανιδιοτέλεια και πολλή έρευνα. Βεβαίως, δεν λείπουν και κάποια φαινόμενα κλειστότητας, όπου παλαιότεροι συντάκτες είναι ιδιαίτερα επιφυλακτικοί σε καινούργια λήμματα με αποτέλεσμα την αποθάρρυνση νέων συντακτών.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η δραστηριότητα

A1. Αφού μελετήσετε τη δεύτερη παράγραφο του κειμένου, να παρουσιάσετε με δικά σας λόγια, σε μία παράγραφο 50-70 λέξεων, τι ήθελαν να πετύχουν οι ιδρυτές της Wikipedia.

Μονάδες 9

A2. Στην τέταρτη παράγραφο του κειμένου οι συγγραφείς κάνουν επίκληση στη λογική, προκειμένου να πείσουν τον αναγνώστη για τη διαχρονική προσπάθεια του ανθρώπου να συστηματοποιήσει τη γνώση. Να αναφέρετε δύο (2) τεκμήρια που χρησιμοποιούν, κάνοντας συγκεκριμένη αναφορά στο κείμενο.

Μονάδες 6

2η δραστηριότητα

A3. Στην τρίτη παράγραφο του κειμένου να εντοπίσετε τη θεματική πρόταση, τα σχόλια/λεπτομέρειες, την κατακλείδα της (αν υπάρχει) (μον. 3) και έναν τρόπο ανάπτυξής της (μον. 3), τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με στοιχεία του κειμένου (μον. 4).

Μονάδες 10

- A4.** Στην πέμπτη παράγραφο του κειμένου να βρείτε πέντε (5) λέξεις ή ονομαστικές φράσεις που συνδέονται με τη λειτουργία και τη χρήση της Wikipedia.

Μονάδες 5

3η δραστηριότητα

- A5.** Με αφορμή τα είκοσι χρόνια παρουσίας της Wikipedia στο διαδίκτυο, να γράψετε ένα άρθρο (200-250 λέξεων), στο οποίο θα αναπτύξετε τεκμηριωμένα τις απόψεις σας σχετικά με τη δημοφιλία της Wikipedia, αξιοποιώντας δημιουργικά το κείμενο αναφοράς και τις προσωπικές σας εμπειρίες. Το άρθρο σας θα δημοσιευθεί σε νεανική ιστοσελίδα.

Μονάδες 20

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Το απόσπασμα έχει ληφθεί από το μυθιστόρημα του Νίκου Θέμελη «για μια συντροφιιά ανάμεσά μας» (Κέδρος, 2005, σσ.46-47).

Η ιστορία διαδραματίζεται τον 18ο αιώνα (και συγκεκριμένα το 1794) στη Στεφανόπολη, στα Καρπάθια (Ρουμανία) στον απόηχο της Γαλλικής Επανάστασης (1789), η οποία ανέτρεψε τις παραδοσιακές πολιτικές και κοινωνικές αντιλήψεις και μίλησε για ελευθερία και ισότητα υπηρετώντας το πνεύμα του Διαφωτισμού.

Αμφιταλαντεύτηκε προς στιγμή, ο πατέρας του ακόμη δεν είχε επιστρέψει και φωνάζοντας ότι πήγαινε να βρει τον γιο του Γυμνασιάρχη, ξεπόρτισε κατεβαίνοντας δυο δυο τις σκάλες. Ο φίλος του ο Γιούλιους απουσίαζε, θα τον έβρισκε όπως τον διαβεβαίωσαν στη Βιβλιοθήκη. Ο Νεόφυτος ανοιγόκλεισε τα μάτια του σαν να έλαμψε κάτι στο μυαλό του. Θυμήθηκε ότι ο Γιούλιους του είχε πει ότι εδώ και λίγες μέρες η Βιβλιοθήκη είχε αποκτήσει έναν ανεκτίμητο θησαυρό. Τον νέο εγκυκλοπαιδικό άτλαντα⁵, έκδοση μόλις του 1791,

⁵ Άτλας/Άτλαντας: συλλογή που περιλαμβάνει χάρτες, εικόνες, σχέδια κ.ά.

που κατέγραφε τις πλέον επίκαιρες και πρόσφατες γνώσεις για τον κόσμο τον γνωστό, αλλά και τον άγνωστό τους. Δεν εξεπλάγη όταν βρήκε τον φίλο του σχεδόν πεσμένο μπρούμυτα δίπλα σ' ένα κερί να ξεφυλλίζει το απόκτημά τους. Δίχως καν να του απευθύνει μια καλησπέρα, με ένα νεύμα συνεννόησης βουβής στριμώχθηκε δίπλα του πάνω από τον μαγευτικό κόσμο του άτλαντα. Ξεφύλλισαν μέχρι τη σελίδα 246, ψάχνοντας λεπτομέρειες για τη σύγχρονη ζωή στην επαναστατημένη Γαλλία. Στο κρίσιμο ωστόσο ερώτημα που τους απασχολούσε, ποια ήταν η πολιτειακή συγκρότηση της Γαλλίας, η απάντηση δεν ήταν ιδιαίτερα διαφωτιστική. Η σχετική παράγραφος ξεκινούσε με την αποκαρδιωτική φράση: «Δύσκολο να απαντηθεί» και συνέχιζε με μια γενικόλογη περιγραφή γεγονότων, που σίγουρα δεν ικανοποιούσε τα ξεσηκωμένα μυαλά του Νεόφυτου. Πιο συγκεκριμένες οι πληροφορίες για το ονειρικό Παρίσι, για την περίμετρό του, που οριζόταν στις επτά ώρες, τα είκοσι τέσσερις χιλιάδες σπίτια του, που κάποια έφθαναν τους επτά ορόφους και τις εξακόσιες χιλιάδες κατοίκους του. Με μια μεγάλη αναφορά στη Σορβόννη⁶ και στους επιστημονικούς και καλλιτεχνικούς της κλάδους, καθώς και στις συντεχνίες των κάθε λογής τεχνιτών, που ομόρφαιναν τη ζωή του, φούντωνε τη φαντασία όσων ονειρεύονταν ν' αξιωθούν να το επισκεφθούν. Ο Νεόφυτος δεν αποτελούσε εξαίρεση.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η δραστηριότητα

- B1.** Να παρουσιάσετε σε μία παράγραφο (50-60 λέξεων) τον χαρακτήρα του Νεόφυτου, όπως φαίνεται στο συγκεκριμένο απόσπασμα, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με στοιχεία μέσα από το κείμενο.

Μονάδες 15

⁶ Σορβόννη: δημόσιο ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα στο Παρίσι, ένα από τα πιο φημισμένα πανεπιστήμια του κόσμου.

2η δραστηριότητα

- B2.** Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο αναγνώστης σχηματίζει την εντύπωση ότι ο αφηγητής είναι πανταχού παρών, γνωρίζει τα πάντα (σκέψεις, δράση των προσώπων κ.ά.) και τα αφηγείται (παντογνώστης αφηγητής). Να αναφέρετε δύο (2) σημεία του κειμένου (φράσεις, προτάσεις) όπου φαίνεται αυτό (μον.4). Σε ποιο ρηματικό πρόσωπο γράφει ο αφηγητής; (μον. 2)

Μονάδες 6

- B3.** «Δεν εξεπλάγη όταν βρήκε τον φίλο του σχεδόν πεσμένο μπρούμυτα δίπλα σ' ένα κερί να ξεφυλλίζει το απόκτημά τους. Δίχως καν να του απευθύνει μια καλησπέρα, με ένα νεύμα συνεννόησης βουβής στριμώχθηκε δίπλα του πάνω από τον μαγευτικό κόσμο του άτλαντα».

Τι νομίζετε ότι δείχνει η συγκεκριμένη εικόνα όσον αφορά στη σχέση των δύο προσώπων και στα ενδιαφέροντά τους; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με στοιχεία από το κείμενο.

Μονάδες 9

3η δραστηριότητα

- B4.** Για τους νεαρούς Νεόφυτο και Γιούλιους, στον μακρινό 18ο αιώνα, η πρόσβαση στη γνώση φαίνεται να επιτυγχάνεται χάρη στον εγκυκλοπαιδικό άτλαντα που φυλάσσεται στη Βιβλιοθήκη της πόλης τους. Σε τι διαφέρετε εσείς, οι νέοι του 21ου αιώνα, από τους ήρωες ως προς τις δυνατότητες πρόσβασης στη γνώση; Ποιους τρόπους επιλέγετε στην αναζήτησή σας και γιατί; Να απαντήσετε και στα δύο (2) ερωτήματα σε ένα ενιαίο κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 20

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιό σας να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα, **μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **17.00**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ